

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS LIETUVOS PRABAVIMO RŪMŲ 2024–2026 METŲ VEIKLOS STRATEGIJA

I SKYRIUS VEIKLOS APRAŠYMAS IR SITUACIJOS VERTINIMAS

1. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1991 metais buvo įsteigta valstybės įmonė „Lietpraba“, kuriai pavesta valstybinės tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros funkcija. 1995 metais valstybės įmonės „Lietpraba“ pavadinimas buvo pakeistas į nepriklausomoje Lietuvoje buvusį pavadinimą „Lietuvos prabavimo rūmai“. Dabartinis pavadinimas – viešoji įstaiga Lietuvos prabavimo rūmai (toliau – Įstaiga), Įstaigos kodas – 152035320, buveinės adresas: M. K. Čiurlionio g. 65, 66164 Druskininkai. Įstaigos regioniniai padaliniai įsteigti Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Druskininkuose. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas, pagal kurias Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą atliekanti priežiūros institucija yra Įstaiga, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1K-284 „Dėl valstybės įmonės „Lietuvos prabavimo rūmai“ pertvarkymo į viešąją įstaigą“ valstybės įmonė „Lietuvos prabavimo rūmai“ pertvarkyta, jos teisinę formą iš valstybės įmonės pakeičiant į viešąją įstaigą.

2. Pagal Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų įstatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1K-284 „Dėl valstybės įmonės „Lietuvos prabavimo rūmai“ pertvarkymo į viešąją įstaigą“ (toliau – Įstatas), Įstaigos:

2.1. dalininkė – Lietuvos Respublika;

2.2. savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos finansų ministerija;

2.3. organai yra:

2.3.1. visuotinis dalininkų susirinkimas;

2.3.2. vienasmenis Įstaigos valdymo organas – Įstaigos direktorius.

2.4. veiklos tikslas – tenkinti viešuosius interesus, siekiant apginti Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų, brangakmenių vartotojų, gamintojų ir tiekėjų teisėtus interesus ir užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui.

3. Įstaiga atlieka Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nurodytą Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą.

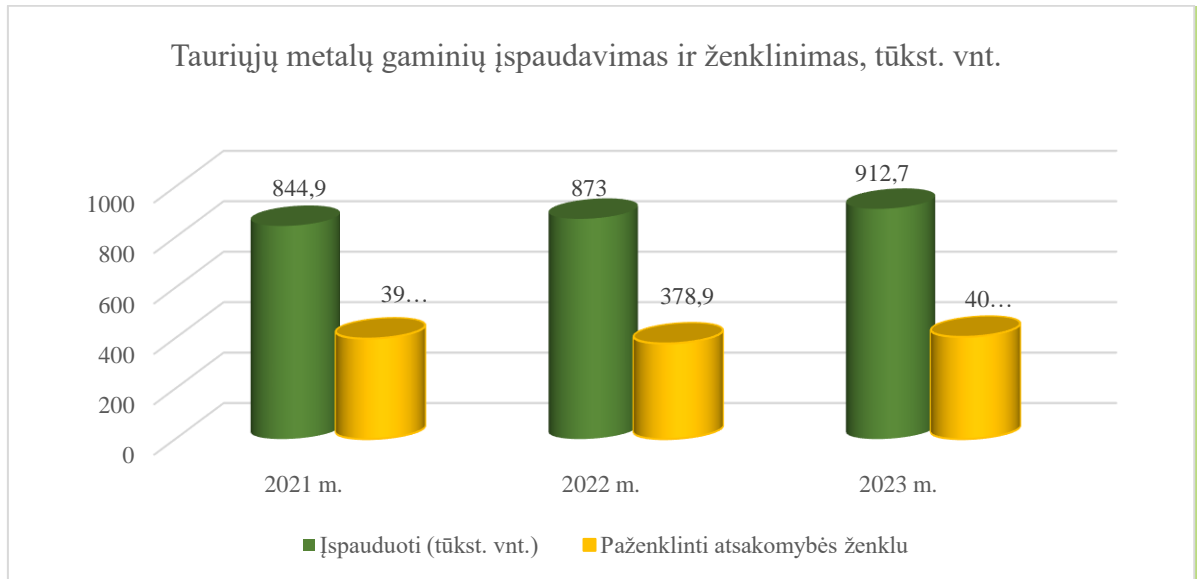
4. Vykdydama Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatytus valstybės įpareigojimus, Įstaiga atlieka ūkio subjektų vykdomos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties pinigų plovimo prevencijos reikalavimams vertinimą pagal Įstaigos nustatytus rizikos vertinimo kriterijus. Įstaiga reguliariai peržiūri ir,

prireikus, tikslina asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, susijusia su prekyba brangakmeniais ir (ar) tauriaisiais metalais, skirtus nurodymus, siekdama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui, stebi šių subjektų veiklą, susijusią su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, konsultuoja šiuos subjektus nurodymų vykdymo klausimais.

5. Įgyvendindama 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantį Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB, su visais pakeitimais, Įstaiga prabavimo metu atlieka su tauriųjų metalų lydiniais susijusių Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 reikalavimų įgyvendinimo priežiūrą, ūkio subjektų konsultavimą Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 taikymo klausimais. Planuojamu laikotarpiu, kaip ir praėjusiu laikotarpiu, bus siekiama patikrinti ne mažiau 5 procentus visų prabuoti pateiktų tauriųjų metalų gaminių atitiktį Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 nuostatomis.

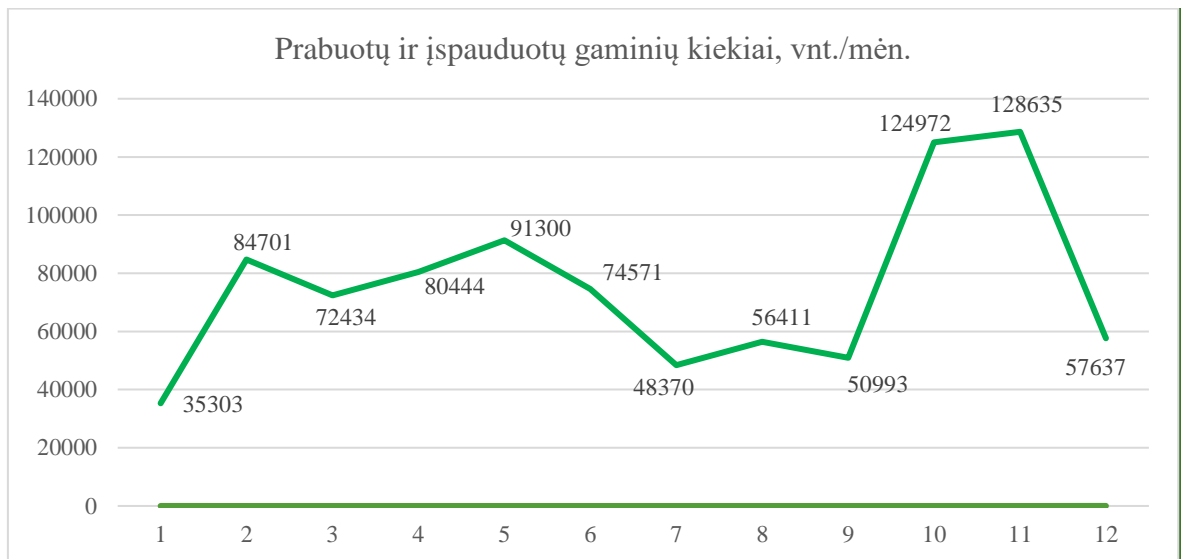
6. Būdamas viešojo administravimo subjektu, Įstaiga pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą atlieka viešąjį administravimą tauriųjų metalų ir brangakmenių srityje, t. y. atlieka veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais atitikties galiojančių teisės aktų reikalavimams vertinimą, konsultuoja ūkio subjektus ir asmenis, teikia jiems rekomendacijas su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos klausimais, sudaro ir tvarko Ūkio subjektų, kurie verčiasi su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, sąrašą (toliau – Ūkio subjektų sąrašas) ir tauriųjų metalų arba brangakmenių gaminius rinkai pateikusių asmenų atsakomybės ženklų (toliau – atsakomybės ženklas) pavyzdžių registrą (toliau – Ūkio subjektų atsakomybės ženklų pavyzdžių registras).

7. 2023 metais išlikęs tiek geopolitinės, tiek tarptautinės ekonominės situacijos neapibrėžtumas kūrė negatyvų kontekstą, todėl 2023 metais Įstaigos veiklos finansinis rezultatas buvo planuotas mažiau optimistinis. 2023 metais Įstaigai pateikta prabuoti 4,6 procento daugiau tauriųjų metalų gaminių nei 2022 metais ir 8 procentais daugiau nei 2021 metais (1 pav.).

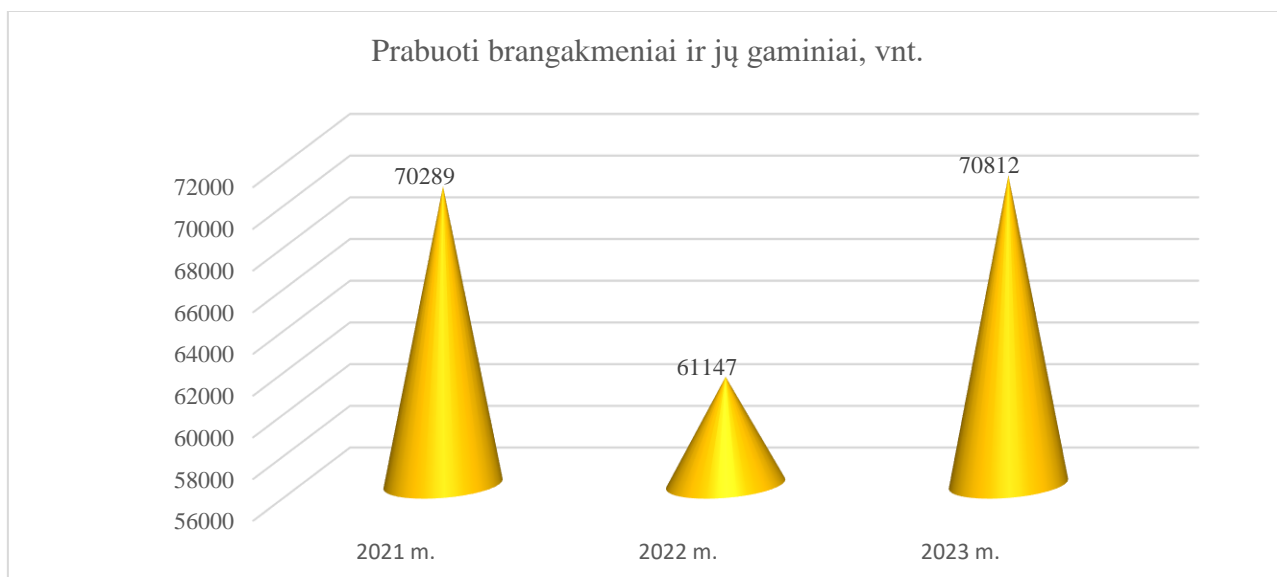
Kaip ir ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais, išliko netolygus tauriųjų metalų gaminių prabavimo paslaugų poreikis: mažiausias – sausio, liepos–rugsėjo mėnesiais, didžiausias – spalio ir lapkričio mėnesiais (2 pav.).

2 pav. 2023 metais prabuotų gaminių kiekiai pagal mėnesius, vnt.

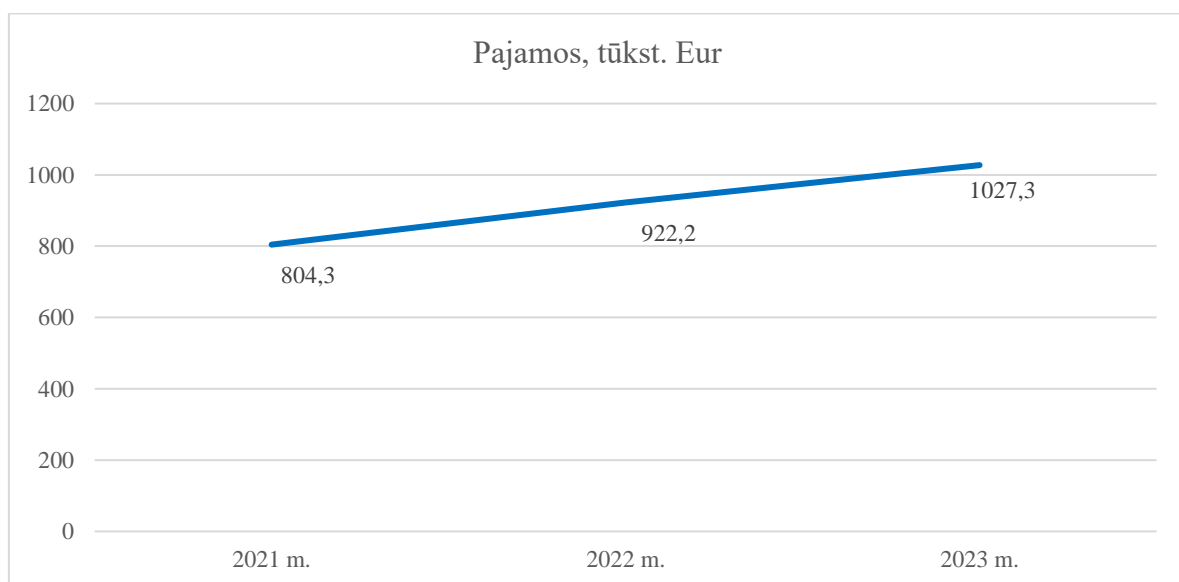
8. 2023 metais Įstaigai pateikta prabuoti 70 812 brangakmenių ir gaminių su jais, t. y. 15,8 procento daugiau nei 2022 metais ir 0,8 procento viršijus 2021 metais prabuotų brangakmenių ir jų gaminių kiekį (3 pav.).

3 pav. 2021–2023 metais prabuoti brangakmeniai ar gaminiai su jais, vnt.

9. 2023 metais Įstaigos uždirbtos pajamos, palyginti su ankstesnių metų pajamomis tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo – siekė 1 027,3 tūkst. eurų ir, palyginti su 2021 ir 2022 metais, atitinkamai buvo 223 tūkst. eurų, arba 27,7 procento, ir 105,1 tūkst. eurų, arba 11,4 procento, didesnės (4 pav.). Pajamų augimą daugiausia lėmė nuo 2022 m. sausio 1 d. peržiūrėti ir taikomi nauji Įstaigos teikiamų prabavimo ir išspaudavimo paslaugų atlygio dydžiai ir, atsižvelgus į pagrįstas sąnaudas, 2023 metais padidinti komercinių paslaugų (ženklavimo, kt.) tarifai, taip pat didesnis nei praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu užsakovų pateiktas prabuoti tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičius.

4 pav. Įstaigos pajamos 2021–2023 metais, tūkst. eurų

10. Nors 2023 metais veiklos pajamos, palyginti su ankstesniais metais, didėjo, tačiau Įstaigos paslaugų sąnaudų augimas (naujų darbuotojų priėmimas, labiau motyvuojančio darbo užmokesčio mokėjimas darbuotojams, priemokų skyrimas, naudų teikimas), nežinomybė dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje baigties nesudaro pagrindo ilgesniam laikotarpiui planuoti ir prognozuoti reikšmingesnio Įstaigos paslaugų augimo ar geresnių finansinių veiklos rezultatų.

11. Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2023–2025 metų strateginiame veiklos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 1K-33 „Dėl Finansų ministro valdymo sričių 2023–2025 metų strateginio veiklos plano ir Valstybės duomenų agentūros 2023–2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, Įstaigai nustatyti 2 siektini pagrindiniai veiklos rodikliai: „Patikrintų ūkio subjektų skaičius, palyginti su praėjusiais metais veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaravusių ūkio subjektų skaičiaus vidurkiu (procentais)“, rodiklio reikšmė – 10, apskaičiuojama nuo praėjusių metų ūkio subjektų, besiverčiančių su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, skaičiaus vidurkio, ir „Rinkoje patikrintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių, atitinkančių teisės aktų reikalavimus, dalis nuo visų rinkoje patikrintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičiaus (rinkos apsaugos lygio rodiklis, procentais)“, rodiklio reikšmė – 95. Ataskaitiniu laikotarpiu Įstaiga abiejų nustatytų veiklos rodiklių reikšmes viršijo.

2024 ir kitais būsimais veiklos metais Įstaiga sieks įvykdyti Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių strateginiame veiklos plane Įstaigai nustatytus veiklos rodiklius (viršyti jų reikšmes), organizuodama planinius ir neplaninius ūkio subjektų veiklos patikrinimus, atsižvelgdama į nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo rezultatus bei rekomendacijas, taip pat Viešojo administravimo įstatymo nuostatas.

12. Kaip ir ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais, rizika grįsti ūkio subjektų veiklos patikrinimai, atliekami nuotoliniu būdu ir kontaktiniu būdu fizinėse ūkio subjektų veiklos vietose, bus vykdomi ir planuojamu laikotarpiu. Nuotoliniu būdu pagal kontrolinius klausimynus buvo vertinama verslo naujokų – pirmaisiais metais veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais vykdančių asmenų (toliau – verslo naujokai) veiklos atitiktis veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. Praktika, kai nustačius veiklos neatitikimų verslo naujokai nėra baudžiami, jie konsultuojami, rekomenduojamos priemonės, kaip ištaisyti neatitikimus, bus tęsiama ir planuojamu laikotarpiu. Planuojamu laikotarpiu numatoma tęsti internetinių parduotuvių veiklos stebėseną nuotoliniu būdu, o nustačius tokių parduotuvių vykdomos veiklos galimus neatitikimus veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams, informaciją ir ateityje planuojama perduoti policijos pareigūnams, kaip numatyta Įstaigos su Policijos departamentu prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) pasirašytoje bendradarbiavimo sutartyje. Pagal Įstaigos nurodytus rizikos veiksnius policijos pareigūnai vykdo kontrolinius pirkimus elektroninėse juvelyrikos parduotuvėse, o Įstaigos Akredituota prabavimo ir įspaudavimo laboratorija atlieka tokių pirkimų metu policijos pareigūnų nupirktų gaminių metalo, prabos, masės, įtvirtintų akmenų ir ženklų bei jų autentiškumo ekspertizes, Įstaigos Teisės ir inspektavimo tarnybos darbuotojai vertina ekspertizės išvadų ir ūkio subjekto veiklos atitiktį galiojančių teisės aktų reikalavimams. Fizinis planinių ir

neplaninių patikrinimų vykdymas ūkio subjektų veiklos vietose (rinkoje) planuojamu laikotarpiu išliks pagrindinis priežiūros atlikimo būdas. Tik tokiu būdu yra galimybė išsamiai ir objektyviai įvertinti ūkio subjektų vykdomos veiklos atitiktį galiojančių teisės aktų reikalavimams, taip maksimaliai apsaugant valstybės interesus ir vartotojų teises bei užtikrinant vienodas šiuo verslu besiverčiančių subjektų verslo sąlygas, pinigų plovimo prevenciją. Išskirtinis dėmesys planuojamu laikotarpiu, laikantis pirmųjų verslo metų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos deklaracijos (toliau – deklaracija) nuostatų, ir toliau bus rodomas verslo naujokams, kuriems, kaip įprasta, bus rengiamos nuotolinės konsultacijos, atsakoma į rūpimus klausimus, įteikiami Įstaigos išleisti atnaujinti informaciniai bukletai, rengiami nuotoliniai nemokami mokymai, seminarai.

13. Kaip ir ankstesniais veiklos metais, vertinant galimą ūkio subjektų vykdomą nesąžiningą komercinę veiklą vartotojų atžvilgiu, planuojamu laikotarpiu iš rinkos kontrolinei patikrai (ekspertizei) bus paimami visi įtarimus dėl ženklinimo, prabos, masės, brangakmenio tapatybės deklaruojamos kokybės neatitikimo keliantys gaminiai. Visų iš rinkos kontrolinei patikrai paimtų gaminių ekspertizę atliks Įstaigos Akredituota prabavimo ir įspaudavimo laboratorija.

14. Įstaigos darbuotojai – rinkos priežiūros specialistai (inspektoriai), be tiesioginių rinkos priežiūros funkcijų, planuojamu laikotarpiu tęs per ilgą laiką pasiteisinusius prevencinius Įstaigos įspaudavimo ir ženklinimo atsakomybės ženklų paslaugų kokybės vertinimus Įstaigos regioniniuose padaliniuose. Tokių vidinių patikrinimų metu siekiama užtikrinti prabavimo paslaugų skaidrumą ir kokybišką įspaudavimo ir ženklinimo paslaugų teikimą Įstaigos klientams bei įvertinti Įstaigos darbo organizavimo tobulinimo ar kvalifikacijos kėlimo poreikį.

II SKYRIUS

ĮSTAIGOS IŠORINĖS APLINKOS ANALIZĖ

Politiniai veiksniai

Politiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Visos Įstaigos atliekamos funkcijos nustatytos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kuriuose apibrėžtos Įstaigos teisės ir pareigos bei veiklos apribojimai, atliekant tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros funkcijas. Tai sudaro tvirtą teisinį pagrindą stabiliam, skaidriam ir aiškiai reglamentuotam Įstaigos veiklos tęstinumui.
- Tauriųjų metalų, brangakmenių ir jų gaminių valstybinės priežiūros valdymo sritis nuo pat Įstaigos įsteigimo pavesta finansų ministrui.
- Laisvas prekių ir paslaugų judėjimas tarp Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių įpareigoja Įstaigą veikti konkurencinės aplinkos sąlygomis. Pasienio regionuose veiklą vykdančys ūkio subjektai teikia prabuoti gaminius kaimyninių valstybių (Latvijos, Lenkijos) prabavimo priežiūros institucijoms.

- Veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais licencijų išdavimo ūkio subjektams modelis „D“, kai veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais pradeda vykdyti, pateikus deklaraciją, nevisiškai atitinka už Europos Tarybos pinigų plovimo ir teroristų finansavimą atsakingos institucijos MONEYVAL rekomendacijas, siekiant deramai užtikrinti nepriekaištingos reputacijos ūkio subjektų vadovų ir savininkų dalyvavimą šioje pinigų plovimo prevencijos aspektu rizikingoje veikloje ir mažinti neskaidrios veiklos rizikas.
- Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymu Įstaiga paskirta viena iš už pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją atsakingų institucijų, todėl planuojamu laikotarpiu numatoma didinti tikslinių su pinigų plovimo prevencija susijusių patikrinimų skaičių, priimti į rinkos priežiūrą atliekančių specialistų pareigas trūkstamus darbuotojus, investuoti į jų kvalifikaciją ir skatinti jų motyvaciją.
- Įstatymu Įstaigai pavesta Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 reikalavimų įgyvendinimo priežiūra reikalauja investicijų ne tik į šiuolaikinę analitinę įrangą, bet ir į nuolatinį šioje srityje dirbančių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą.

**Ekonominiai
veiksniai**

Ekonominiai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, karinių konfliktų kitose šalyse, besitęsiančios energetikos krizės, augančių vartojimo kainų Įstaigos paslaugų poreikio tendencijos sunkiai prognozuojamos, todėl Įstaigos teikiamų paslaugų paklausos reikšmingas teigiamas pokytis neprognozuojamas.
- Vertinant tai, kad taurieji metalai ir brangakmeniai yra prabangos prekės, Įstaigos teikiamų paslaugų apimtys tiesiogiai priklauso nuo vartotojų finansinių galimybių.
- Siekdama užtikrinti nuolatinį aukštą technologinį lygį ir atlikti Įstatymu nustatytas Įstaigos funkcijas, Įstaiga privalo nuolat investuoti į naują modernią analitinę įrangą ir technologinius procesus, kas neišvengiamai didina Įstaigos veiklos sąnaudas.
- Dėl palankesnių mokesčių smulkiajam verslui stebima nuosaikaus ūkio subjektų veiklos vietų smulkėjimo ir individualios veiklos, neįsteigus juridinio asmens, vykdytojų (pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymas) skaičiaus didėjimo tendencija.
- Ūkio subjektų, nutraukusių veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, skaičius (2021 metais – 359, 2022 metais – 111, 2023 metais – 119), viršijantis naujai veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaravusių ūkio subjektų skaičių (2021 metais veiklą deklaravo 86 nauji ūkio subjektai, 2022 metais – 172, 2023 metais – 94), gali turėti tiesioginę įtaką Įstaigos paslaugų poreikiui ir finansiniams veiklos rezultatams.
- Teisė vykdyti veiklą gyvenamosiose patalpose ar užsiimti išnešiojamąja, išvežiojamąja prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiiais apsunkina Įstaigos vykdomos priežiūros funkcijų atlikimą.
- Ūkio subjektų, vykdančių laikiną veiklą ne stacionarioje veiklos vietoje (pavyzdžiui, išnešiojamoji ar išvežiojamoji prekyba, įsigijus verslo liudijimą), apsunkina veiklos kontrolę ir tokios veiklos masto nustatymą, kontrolė tampa sudėtingesnė, o tokių subjektų veiklos rizikos laipsnis reikalauja individualaus vertinimo.

Socialiniai veiksniai

Socialiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Dėl tauriųjų metalų ir brangakmenių specifiškumo (maži didelę vertę turintys gaminiai, individualūs užsakymai) išlieka šešėlinės ekonomikos, mokesčių slėpimo, kontrabandos ir pinigų plovimo bei teroristų finansavimo rizika.
- Pragyvenimo lygio, socialinės apsaugos, visuomenės užimtumo gerėjimo ir pilietinio sąmoningumo (kaip sąžiningumo kriterijaus) augimo tendencijos vis dar nėra pakankamos, siekiant pagerinti visuomenės ir verslo atstovų polinkį paisyti teisės aktuose įteisintų šios specifinės komercinės ūkinės veiklos reikalavimų.
- Užtikrinant laisvą prekybą tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiiais su neretai Lietuvos vartotojams nežinomais kitų Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) valstybių priežiūros institucijų valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais Lietuvos rinkoje, didinama vartotojų apgaulės rizika, apsunkinama ūkio subjektų veiklos kontrolė, ginant valstybės interesus ir užtikrinant vartotojų teisių apsaugą.

Technologiniai veiksniai

Technologiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Kintantys vartotojų poreikiai ir finansinės galimybės, neretai ir mados tendencijos sudaro prielaidas gaminti gaminius iš kelių skirtingų rūšių metalų, taip pat iš metalų ir nemetalų, tauriųjų metalų ir netauriųjų metalų substancijų, taikant įvairias naujausias technologijas. Įstaigoje įdiegti technologiniai sprendimai leidžia užtikrinti kokybišką tokių gaminių patikrą, tačiau, nepaisant to, Įstaigos poreikis atnaujinti turimą naudojamą technologiškai pasenusią analitinę įrangą nuolat didėja, siekiant koja kojon žengti su versle naudojamomis gamybos technologijomis, kad ateityje nebūtų kliūčių kokybiškai prabuoti.
- Lietuvos rinkoje nuolat cirkuliuoja gaminiai su EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais, nustatytais Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo konvencijos, ratifikuotos Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo konvencijos ir jos priedų ratifikavimo“ (toliau – Vienos konvencija), todėl didėja rizika, kad gali būti klastojami ir šie ženklai. Aptikti tokius suklastotus ženklus – darbui imlus ir sudėtingas rinkos priežiūros procesas, kuriam būtini ir

kvalifikuoti rinkos priežiūros specialistai, kurių kvalifikacijai palaikyti ir kelti Įstaiga planuojamu laikotarpiu numato skirti reikiamas lėšas.

- Į Lietuvos rinką nuolat patenka gaminių, importuotų iš trečiųjų šalių, kuriose Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 nuostatos netaikomos, todėl Įstaigai Įstatymu pavesta Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 reikalavimų, susijusių su pavojingųjų cheminių medžiagų ir cheminių mišinių, jų turinčių gaminių gamybos, tiekimo rinkai ir (arba) naudojimo apribojimais, įgyvendinimo priežiūra – svarbi ir atsakinga funkcija, kuriai atlikti reikalinga ne tik šiuolaikinė analitinė įranga, bet ir atitinkamos kompetencijos žmogiškieji išteklių.
- Dėl nuolat kintančių gamybos technologijų daugėja gaminių, kuriuos sudėtinga tinkamai išpauduoti įprastiniu mechaniniu būdu (tuščiaviduriai, smulkūs gaminiai ir gaminiai su įtvirtintais brangakmeniais). Tai atliekama naudojant itin brangią lazerinio išpaudavimo įrangą.
- Dėl ypač sparčiai besivystančių technologijų brangakmenių srityje, kai pagrindinės jų charakteristikos (pavyzdžiui, deimantų spalva, švarumas ir pan.) pakeičiamos, naudojant įvairius fizikinius, cheminius apdorojimo metodus (veikiant radiacijai, kaitinant, chemiškai apdorojant, įvairiais skysčiais užpildant ertmes ir pan.), Įstaiga privalo būti apsirūpinusi moderniausia įranga, skirta tokių gaminių charakteristikoms įvertinti (nustatyti), įdiegti šiuolaikinius brangakmenių tapatybę patvirtinančių valstybės dokumentų išdavimo technologinius procesus, motyvuoti Įstaigos išugdytus kvalifikuotus specialistus.
- Vystantis informacinėms technologijoms, sparčiai plečiasi nauji tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių realizavimo būdai: elektroninė prekyba elektroninėse parduotuvėse ar naudojant kitas ryšio priemones (pavyzdžiui, socialinius tinklus). Dažna tų pačių savininkų elektroninių parduotuvių pavadinimų (adresų) kaita labai apsunkina priežiūrą ir poveikio priemonių taikymą nustatius veiklos neatitikimų. Tokios elektroninės prekybos poveikio tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkai masto vertinti Įstaiga neturi galimybių, tačiau neatmetama, kad augantis elektroninių parduotuvių skaičius ateityje gali iškreipti legalią tauriųjų metalų ir brangakmenių rinką ir paveikti Įstaigos paslaugų ir pajamų apimtį.

Globalizacijos veiksniai

Globalizacijos veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Globalizacijos procesas pasireiškia kaip prekybos tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiais liberalizavimas, apimantis pasaulio rinkų integraciją.
- Įstaiga – vienintelė Lietuvos Respublikos kompetentinga prabavimo priežiūros institucija, pagal Vienos konvenciją įgaliota prabuoti, išspauduoti ir kontroliuoti tauriųjų metalų gaminius, tačiau, vertinant globalios rinkos požiūriu, Įstaigos teikiamos tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo paslaugos nėra monopolinės.
- Laisvas prekių judėjimas sudaro sąlygas į Lietuvą patekti tauriųjų metalų gaminiams iš įvairių lydinių, taip pat Lietuvos vartotojams nežinomais EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais išspauduotiems gaminiams, kas neabejotinai didina klastočių ir nelegalios prekybos riziką.
- Tauriųjų metalų ir brangakmenių rinka dėl globalizacijos procesų iš esmės keičiasi: dalis į Lietuvą įvežamų tauriųjų metalų gaminių jau yra paženklinti kitų EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais, dalis gaminių išvežama prabuoti į kaimynines šalis (daugiausia į Lenkiją ir Latviją), dalis be apribojimų importuotų į Lietuvą gaminių neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 nuostatų.
- Kai kurių EEE valstybių prabavimo priežiūros institucijos paslaugų teikimo vietas yra įsteigusios trečiosiose šalyse (Kinijoje, Indijoje ir pan.), kas sudaro prielaidas nevienareikšmiškai vertinti ES valstybių narių tauriųjų metalų gaminių prabų ir išspaudų abipusį pripažinimą, o tai, savo ruožtu, mažina rinkos priežiūros specialistų darbo efektyvumą, didina vartotojų apgavysčių riziką.
- Ūkio subjektų teisė šalyje prekiauti tauriųjų metalų gaminiais su kitų EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais neretai didina rizikas, kad Lietuvoje gali būti realizuojami per valstybes, kuriose tauriųjų metalų ir brangakmenių kontrolės sistema nėra ekvivalentiška lietuviškai sistemai arba yra kitokia (pavyzdžiui, netikrinamas tauriųjų metalų, brangakmenių ar jų gaminių įsigijimo teisėtumas), neįteisinta arba atliekama dalinė rinkai teikiamų brangakmenių patikra, neatliekama įsigytų gaminių legalumo kontrolė, įvežti tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai.

Aplinkosaugos veiksniai

Aplinkosaugos veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Siekdama prisidėti prie aplinkos išsaugojimo ir sumažinti aplinkos taršą, Įstaiga viešuosius pirkimus organizuoja nustatydamą įsigyjamos prekės (elektros energijai, kompiuterinei įrangai ir pan.) taikomus aplinkosaugos reikalavimus, įsigyja iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą elektros energiją, taip pat atsisako popierinių vidaus dokumentų, juos perkeldama į elektroninę erdvę.
- Įstaiga planuoja atsisakyti benzinu ar dyzelinu varomų tarnybinių lengvųjų automobilių ir įsigyti ekologiškesnių, iš dalies elektra varomų (hibridinių) automobilių.

Teisiniai veiksniai

Teisiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Stabili teisinė aplinka neabejotinai yra Įstaigos veiklos tvarumo ir jos patrauklumo garantas, todėl bet kokie teisinės bazės pokyčiai gali lemti verslo ir jo priežiūros santykio pokytį.
- Aiškus Įstaigos veiklos reglamentavimas Įstatymu ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais sudaro sąlygas skaidriai ir stabiliai tęsti Įstaigos veiklą.
- Įstatyme nustatyta, kad pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą ir Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 reikalavimų, susijusių su tauriųjų metalų lydiniais, įgyvendinimo priežiūra finansuojama valstybės biudžeto lėšomis, tačiau Įstaiga šių funkcijų atlikimą 2023 metais finansavo nuosavomis lėšomis, valstybės biudžeto lėšų einamiesiems 2024 metams skirti taip pat nenumatoma.
- Verslo atstovams kyla daug neaiškumų ir nežinojimo dėl nesuderintos ES valstybių narių tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos reguliavimo teisinės bazės, todėl Įstaiga daug dėmesio skiria ūkio subjektų konsultavimui.

III SKYRIUS

KONKURENCINĖS APLINKOS ANALIZĖ

15. Pagrindinių Įstaigos teikiamų paslaugų konkurencinės aplinkos analizė atliekama pagal M. Porterio 5 jėgų modelį analizuojant konkurencinės aplinkos veiksnius.

Paslaugų teikėjų jėga

Paslaugų teikėjų jėga nėra aktuali, nes svarbiausias veiklai reikalingas paslaugas, įrangą ar kitas darbo priemones (žaliavą, medžiagas ar panašiai) Įstaiga įsigyja išskirtinai viešųjų pirkimų būdu.

Pirkėjų jėga

Paslaugų pirkėjai turi didelę jėgą Įstaigai, nes gali laisvai rinktis kitų ES valstybių narių prabavimo paslaugas teikiančias įmones. Kai kurių EEE valstybių įgaliotų prabavimo priežiūros institucijų teikiamos prabavimo paslaugos yra tų valstybių dotuojamos, todėl teikiamos už mažesnę kainą, nei Įstaigos taikomi paslaugų įkainiai ir tarifai. Tai mažina Įstaigos klientų skaičių ir pateikiamų prabuoti gaminių kiekius, kas neigiamai veikia ir Įstaigos finansinius veiklos rezultatus.

Konkurentai

Nors Įstaigai suteikta išskirtinė teisė Lietuvoje įgyvendinti tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą teikiant tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo ir išspaudavimo, kokybės pažymėjimų išdavimo paslaugas, Įstaiga neišvengiamai konkuruoja ES rinkoje su kitų EEE valstybių įgaliotomis prabavimo priežiūros institucijomis. Prabavimo paslaugų srityje pakankamų derybinių galių Įstaiga neturi, nes dalies konkurentų (ypač Lenkijos prabavimo institucijų) veikla visiškai (100 procentų) finansuojama valstybės biudžeto lėšomis, todėl jų prabavimo paslaugų tarifai gerokai mažesni nei Įstaigos.

Neabejotinas Įstaigos konkurencinis pranašumas – kokybiškai ir sutartais terminais suteikiamos tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo ir išspaudavimo paslaugos. Dėl padidėjusio prabuoti pateiktų gaminių kiekio ir darbuotojų trūkumo, neįvykus atrankoms į laisvas darbo vietas, ne visi paslaugų užsakymai atliekami laiku, ypač metų pabaigoje, kai įprastas darbo krūvis viršijamas 50 ir daugiau procentų.

Nuosaiškesnė konkurencija juntama brangakmenių prabavimo srityje – Latvijos valstybės įgaliota prabavimo priežiūros institucija prabuoja brangakmenius ir jų gaminius, tačiau, pagal Latvijoje galiojančias teisės aktų nuostatas, pateikia siauresnes išvadas (nurodoma tik brangakmenio tapatybę), palyginti su Įstaigos teikiamomis išvadomis. Lenkijoje šios paslaugos neteikiamos. Įstaigos Brangakmenių tyrimo laboratorija aprūpinta pažangiausia technologine įranga, čia sutelkti aukštos kvalifikacijos gemologijos specialistai.

Tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros (inspektavimo) srityje Įstaiga konkurentų neturi.

Pakaitalų grėsmė

Tauriųjų metalų gaminių prabavimo paslaugų pasiūla ES rinkoje yra didelė, tad Įstaiga neturi jokių pranašumų. Įstaigos teikiamoms prabavimo

	<p>paslaugoms Lietuvoje alternatyvų nėra. Jos unikalios, jų negalima pakeisti kitomis paslaugomis.</p>
<p>Naujų konkurentų grėsmė</p>	<p>Didesnę konkurenciją brangakmenių ir jų gaminių prabavimo srityje gali paskatinti Lenkijos prabavimo priežiūros institucijos ketinimai steigti brangakmenių tyrimo laboratoriją.</p> <p>Rinkos priežiūros (inspektavimo) srityje Įstaiga veikia išskirtinėmis teisėmis.</p>

IV SKYRIUS

ĮSTAIGOS VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS

ĮSTAIGOS ATLIEKAMOS FUNKCIJOS

16. Vadovaujantis M. Porterio vertės grandinės modeliu išskiriamos Įstaigos pagrindinės, papildomos ir pagalbinės funkcijos, kuriančios vertę (5 pav.).

5 pav. M. Porterio vertės grandinės modelis

<p>Pagrindinės funkcijos ir valstybės specialieji įpareigojimai</p>	<p>Valstybės specialusis įpareigojimas – tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių, pusgaminių, atliekų ir (arba) laužo prabavimas, tauriųjų metalų gaminių išspaudavimas</p>	<p>Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties Įstatymo ir kitų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatytiems reikalavimams priežiūra, konsultavimas</p>	<p>Ūkio subjektų sąrašo tvarkymas</p>	<p>Kiti valstybės specialieji įpareigojimai (pavestos funkcijos):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 įgyvendinimo tauriųjų metalų srityje priežiūra.</i> - <i>Vienos konvencijos nuostatų įgyvendinimo kontrolė.</i> - <i>Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos vykdymas, atliekant subjekto veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais valstybinę priežiūrą.</i> - <i>Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme numatytų funkcijų atlikimas.</i> - <i>Asmens duomenų tvarkymas, vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos</i>

				<i>reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir jų įgyvendinamaisiais teisės aktais.</i>
Papildomos funkcijos	Tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių ženklavimas	Duomenų teikimas Licencijavimo informacinei sistemai	Duomenų teikimas Administracinių nusižengimų registrui	<i>- Valstybės paveldėto, valstybei perduoto, konfiskuoto, bešeimininkio turto – tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimas, išspaudavimas, kokybės pažymėjimo išdavimas ar ekspertizės išvados pateikimas iki realizavimo (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimą Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“).</i>
Pagalbinės funkcijos	Finansų valdymas	Techninis palaikymas	Žmogiškųjų išteklių valdymas	

17. Įstaigos veiklos privalumas – aukščiausios kokybės paslaugos: visi prabavimo ir išspaudavimo darbų procesai yra standartizuoti – atliekami Įstaigos Akredituotoje prabavimo ir išspaudavimo laboratorijoje, akredituotoje pagal tarptautinį standartą LST EN ISO/IEC 17025. Natūralios kilmės akmenys brangakmeniams priskiriami ir prabuojami (tiriami) pagal Juvelyrinių akmenų, sidabro dirbinių, deimantų ir perlų tarptautinės konfederacijos (CIBJO) patvirtintą klasifikaciją ir standartą. Įstaigos periodiškai atliekamų tauriųjų metalų tyrimų testų rezultatus tarptautinės kompetentingos institucijos vertina kaip atitinkančius aukštos kokybės reikalavimus.

18. Įstaiga tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių prabavimo metu tikrina šių gaminių atitiktį Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 specialiesiems reikalavimams (pvz., juvelyriniuose gaminiuose esančio nikelio, kadmio, švino kiekį pagal nustatytus jų kiekio ribojimus ir pan.). Tam tikslui naudojami kiekviename Įstaigos regioniniame padalinyje esantys rentgeno fluorescenciniai

spektrometrai, o esant poreikiui (pvz., ginčytiniais atvejais), planuojama pasinaudoti akredituotų užsienio laboratorijų paslaugomis. Nustačius, kad juvelyrinis gaminy s neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 reikalavimų, užsakovas apie tai informuojamas, išduodant jam bandymų protokolą su tyrimo rezultatais. Užsakovams taip pat teikiamos konsultacijos, siekiant padėti jiems pasirinkti saugius, nekenksmingus aplinkai ir vartotojams gaminius, tinkamai pasirinkti jų tiekėjus.

19. Įstaigos veiklą, susijusią su ūkio subjektų priežiūra, reglamentuoja Įstatymas, Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. Ūkio subjektų veiklos atitikties priežiūra atliekama konsultuojant ūkio subjektus veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais klausimais, atliekant ūkio subjektų veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais patikrinimus, atrenkant ir paimant ūkio subjekto realizuojamus ar naudojamus veikloje tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą arba vertybes ekspertizei, bandymui arba analizei atlikti, nustatant ūkio subjekto su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos pažeidimus, duodant nurodymus ūkio subjektams pašalinti Įstaigos nustatytus ūkio subjekto su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos pažeidimus ir nustatant terminą, per kurį šie pažeidimai turi būti pašalinti ir apie tai informuota Įstaiga, konfiskuojant Lietuvos Respublikoje realizuoti skirtus tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą, jeigu jų valstybiniai kontroliniai prabavimo ženklai ir (arba) kokybės pažymėjimai yra padirbti (suklastoti) arba taurieji metalai, brangakmeniai, jų gaminiai, pusgaminiai, atliekos ir (arba) laužas yra be kilmės (išigijimo) dokumentų, nagrinėjant Administracinių nusižengimų kodekse Įstaigos kompetencijai priskirtas administracinių nusižengimų bylas ir skiriant poveikio priemones.

20. Įstaiga atlieka Įstatymu įtvirtintą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūros pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą funkciją. Įstaigos paskirtas atstovas dalyvauja Ministro Pirmininko sudarytos darbo grupės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijai koordinuoti darbe.

21. Svarbus rinkos priežiūros efektyvumo vertinimo rodiklis – rinkoje atliekamų tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių paėmimo kontrolinei analizei atlikti pagrįstumas (atlikus analizę pasitvirtinusių netinkamų tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių atvejų skaičius, palyginti su visais paėmimo atvejais), išreikštas procentais, siektina rodiklio reikšmė – 95 procentai, likę procentai – galimai paslėptų, plika akimi nepastebimų pažeidimų dalis. Įstaiga sieks ir toliau išlaikyti tokį rinkos apsaugos lygį.

Siekdami šio rodiklio, rinkos priežiūros specialistai, ekspertizei, bandymui ar analizei atlikti paimdami iš rinkos tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminius, labai atsakingai įvertina visus įtarimus dėl gaminių ženklinimo ar deklaruojamų metalo, prabos, brangakmenių, masės charakteristikų, kad

tokiomis priemonėmis saugomos rinkos priežiūra atitiktų minimalios ir proporcingos ūkio subjektams sukeltos priežiūros naštos principus.

22. Ūkio subjektų veiklos priežiūros (inspektavimo) procedūrų aiškumas ir viešumas, konsultavimas ūkio subjektų veiklos vietose, rašytinių nurodymų laikytis teisės aktų pateikimo praktikos taikymas bei mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų vertinimas, konfidencialumo priežiūros veikloje laikymasis, pirmųjų verslo metų deklaracijos nuostatų taikymas visu planuojamu laikotarpiu išliks pamatinėmis šios specifinės rinkos priežiūros veiklos sritimis.

23. Įstaiga, taikydama savitarpio ir tarnybinės pagalbos principus, laikydamasi bendradarbiavimo susitarimų, palaiko nuolatinis dalykinius ryšius su suinteresuotomis institucijomis (Valstybine mokesčių inspekcija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, policija, muitinė) dėl nelegalios veiklos, neteisėto praturtėjimo, mokesčių vengimo, prekybos sandorių legalumo prevencijos ir tyrimo bei panašiais klausimais, inicijuoja bendrus ūkio subjektų veiklos patikrinimus, kas leidžia padidinti veiklos vietų patikrinimų efektyvumą, sumažinti administracinę naštą verslui bei reikšmingai pagerinti ūkio subjektų veiklos kontrolės aprėptį ir kokybę.

24. Įstaigoje įdiegta užsakovų informavimo apie užsakymų įvykdymą sistema. Vertindama Elektroninių valdžios vartų portalo privalumus, Įstaiga aktyviai skatina ūkio subjektus naudotis portalo *epaslaugos.lt/portal/* galimybėmis ir toliau planuoja plėtoti informacines technologijas, diegdama papildomas elektronines paslaugas.

25. Įstaiga kartu su Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir negalią turinčių asmenų asociacijomis įgyvendina projektą, pagal kurį Įstaigos interneto svetainė būtų labiau pritaikyta regėjimo ar suvokimo negalią turintiems asmenims.

26. Didžioji dalis Įstaigos teikiamų paslaugų suteikiama tik ištyrus pateiktus tauriuosius metalus ir brangakmenius, jų gaminius, laužą ar atliekas. Todėl Įstaigos paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę yra ribotas. Tačiau dalis paslaugų – deklaracijos, prašymo registruoti atsakomybės ženklą, paraiškos dėl tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo, įspaudavimo ir kitų paslaugų suteikimo pateikimas – perkelta į elektroninę erdvę.

27. Įstaiga, planuodama ir toliau efektyvinti savo veiklą, siekia teikiamas cheminės analizės paslaugas sutelkti vienoje vietoje – Įstaigos Akredituotoje prabavimo ir įspaudavimo laboratorijoje, kad ištekliai (žmogiškieji, techniniai, technologiniai ir kiti) būtų išnaudojami kuo racionaliau. Ši laboratorija pajėgi analizuoti iš visų esamų Įstaigos regioninių padalinių siunčiamus bandinius. Įstaigos Akredituotos prabavimo ir įspaudavimo laboratorijos veikla užtikrinama palaikant jos periodinę akreditaciją. Rezultatyvumui gerinti 2023 metais buvo priimtas naujas darbuotojas – plataus profilio chemikas.

ANTRASIS SKIRSNIS ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

28. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1K-314 „Dėl Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtinta nauja Įstaigos valdymo struktūra: patvirtintos 23 darbuotojų pareigybės ir 39 etatiniai vienetai. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2023 m. gruodžio 31 d.) Įstaigoje dirbo 32 darbuotojai (iki 2023 m. gruodžio 14 d. dirbo 33 darbuotojai): 19 darbuotojų teikia tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo, ženklinimo ir įspaudavimo, ekspertizių bei klientų aptarnavimo paslaugas, 4 – rinkos priežiūros specialistai (inspektoriai), 1 – ūkio subjektų registro tvarkymo specialistas, 5 – apskaitos, administravimo ir ūkio priežiūros funkcijas atliekantys specialistai, 3 – vadovaujantys darbuotojai. 2023 metais į Įstaigą buvo priimti 8 darbuotojai, 3 darbuotojai atleisti: 2 – pagal išbandymo laikotarpio rezultatus, 1 – asmeniniu prašymu. 6 Įstaigos darbuotojai pagal Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio 96 punktą priskirtini pareigūnams, turintiems teisę duoti nepavaldiems asmenims teisės aktuose, reglamentuojančiuose su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą, numatytus privalomus vykdyti nurodymus, surašyti administracinių nusižengimų protokolus, tirti ar nagrinėti administracinių nusižengimų bylas bei skirti administracines nuobaudas.

29. Siekdama pagerinti tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros kokybę, Įstaiga valstybinę tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūrą vykdo remdamasi ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo kriterijais, užtikrindama ūkio subjektų vykdomos veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais stebėseną ir prevencinių priemonių – konsultacijų – jiems teikimą.

30. Įstaigoje dirba kvalifikuoti, didelę darbo patirtį tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros (prabavimo, ekspertizių ir inspektavimo) srityje sukaupę darbuotojai ir kitų sričių specialistai. Siekdama išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus, didelę sąnaudų dalį Įstaiga skiria darbo užmokesčiui ir finansinėms bei nefinansinėms (emocinėms) naudoms, gerina darbo sąlygas, suteikia galimybę kelti kvalifikaciją, taip pat siekti karjeros pačioje Įstaigoje, nors, atsižvelgiant į Įstaigos specifiką, šio motyvavimo elemento taikymas yra gana ribotas. Kadangi Įstaigai reikalingi specialistai Lietuvoje nerengiami, o galimybės kelti kvalifikaciją Lietuvoje yra minimalios, Įstaigos darbuotojams pagal galimybes sudaromos sąlygos tobulinti kvalifikaciją užsienyje, nuolat palaikyti dalykinį bendradarbiavimą dalijantis gerąja praktika su kitų ES valstybių valstybės įgaliotų prabavimo institucijų atstovais, priimant juos Įstaigos padaliniuose ar vykstant pas juos.

31. Siekiant užtikrinti skaidraus, objektyvaus, teisingo ir motyvuojančio atlygio už darbą Įstaigos darbuotojams taikymą, Įstaigos direktoriaus 2023 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. (1.6)1-32 „Dėl naujos atlygio politikos patvirtinimo“ patvirtinta ir pradėta taikyti nauja darbuotojų darbo

apmokėjimo sistema (Atlygio politika ir jos įgyvendinamieji vidaus teisės aktai). Atsižvelgus į nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų ir darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatas, prireikus atitinkamai bus peržiūrėti ir Įstaigos vidaus teisės aktai.

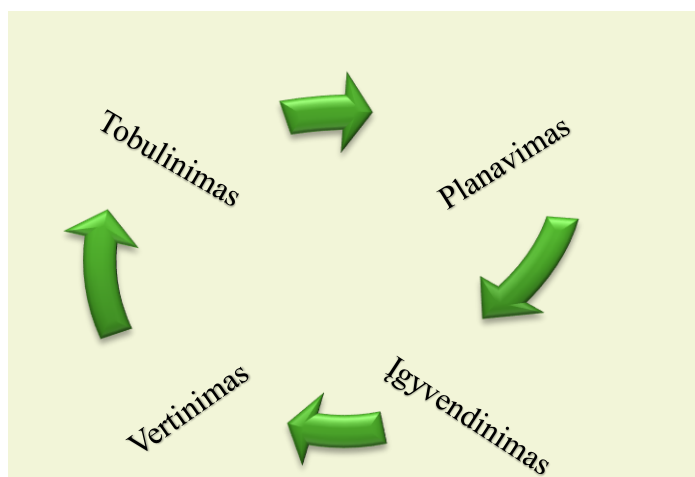
32. Dėl objektyvių priežasčių (darbuotojų pensinio amžiaus) Įstaigoje itin aktuali kritinių darbuotojų (prabavimo specialistų) pakaitumo problema, todėl 2023 metais pasirašyti susitarimai su Įstaigos pensinio amžiaus darbuotojais dėl ilgesnių išėjimo apie darbo sutarties nutraukimą terminų, kad Įstaiga turėtų pakankamai laiko surasti ir apmokyti naujus darbuotojus, siekiant iki minimumo sumažinti šią problemą. Naujų darbuotojų tinkamas parengimas specifinei Įstaigos veiklai pareikalautų laiko ir papildomų sąnaudų. Be to, dėl naujų darbuotojų apmokymo gali laikinai sumažėti už tinkamą naujų darbuotojų parengimą atsakingų Įstaigos specialistų darbo našumas ir veiklos efektyvumas.

TREČIASIS SKIRSNIS

PLANAVIMO SISTEMA

33. Įstaigos veikla organizuojama vadovaujantis finansų ministro patvirtinta Įstaigos veiklos strategija, Įstatais ir kitais teisės aktais. Įstaigos veiklos strategija rengiama įvertinus praėjusių laikotarpių pasiektus veiklos rezultatus ir Įstaigos veiklos tikslus bei Įstaigos savininko lūkesčius. Planavimo procesas, kuris apima Įstaigos veiklos strategijos parengimą ir vertinimą, yra nuolatinis procesas, kurį sudaro 4 tarpusavyje susiję pagrindiniai etapai (6 pav.).

6 pav. Planavimo procesas

34. Už Įstaigos veiklos strategijos rengimo procesą atsakingas Įstaigos direktoriaus pavaduotojas. Įstaigos veiklos strategijos rengimas – kolegialus darbas, todėl šiame procese aktyviai dalyvauja Įstaigos regioninių padalinių vadovai ir Įstaigos direktorius. Siekiant efektyvumo įgyvendinant Įstaigos veiklos strategiją, už atskirų veiklos strategijos uždavinių vykdymą paskirti atsakingi Įstaigos darbuotojai.

35. Kasmet vykdoma Įstaigos veiklos strategijos peržiūra, vertinamas jos aktualumas, įvertinus vidaus ir išorės veiksnius ir aplinkybes bei Įstaigos metinius ir atskirų laikotarpių veiklos rezultatus, rengiami būtini Įstaigos veiklos strategijos pakeitimai ir tikslinimai.

36. 2024–2026 metais Įstaigos siektini veiklos tikslai pateikti Įstaigos 2024–2026 metų veiklos strategijos 1 priede „Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų 2024–2026 metų veiklos tikslų, uždavinių ir vertinimo kriterijų žemėlapis“.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

TECHNINIAI, TECHNOLOGINIAI IR EKSPLOATACINIAI IŠTEKLIAI

37. Įgyvendindama Įstatymą, Įstaiga tvarko Ūkio subjektų sąrašą ir Ūkio subjektų atsakomybės ženklų pavyzdžių registrą.

38. Įstaigoje įdiegtos finansinės apskaitos (toliau – apskaita), prabavimo darbų apskaitos, tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros informacinės sistemos. Tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros specialistams sukurtos mobilios darbo vietos. Įstaigos regioniniai padaliniai naudojant šiuolaikines technologijas sujungti į bendrą Įstaigos vidinį tinklą. Informacinių sistemų papildomus pakeitimus ir naujų kūrimus lėmė būtinybė atnaujinti Ūkio subjektų sąrašo duomenis ir juos paskelbti licencijų informacinėje sistemoje *licencijavimas.lt*, taip pat siekis gerinti klientų aptarnavimo kokybę.

39. Įstaiga 2023 metais savo dokumentus pradėjo tvarkyti Dokumentų valdymo bendrojoje informacinėje sistemoje (toliau – DBSIS), kurios sukūrimo ir įdiegimo projektą įgyvendina Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Projekto tikslas – tobulinti dokumentų valdymo procesų vykdymo efektyvumą ir kokybę viešojo sektoriaus įstaigose naudojant bendrą dokumentų valdymo sistemą.

Neretai susiduriama su problema, kai DBSIS naudotojams periodiškai nepavyksta prisijungti prie DBSIS dėl patiriamų greitaiveikos ar kitų sutrikimų, todėl, nebūdama stabili ir patikima, DBSIS nepateisina Įstaigos lūkesčių. Dažni nesklandumai apsunkina Įstaigos funkcijų atlikimą ir kelia riziką kilti incidentams – nemažai dokumentų tenka registruoti ne faktinę jų gavimo ar pasirašymo dieną, o vėliau, kai atnaujinamas DBSIS veikimas.

40. Funkcijoms atlikti naudojama technologinė, kompiuterinė ir analitinė įranga nuolat fiziškai ir (ar) morališkai sensta, taip pat atsiranda poreikis reikiama įranga aprūpinti naujai priimamus darbuotojus. Dalis reikiamos įrangos (kompiuteriai, rentgeno fluorescenciniai spektrometrai, proporcijų matuoklis) buvo įsigyta 2023 metais, dalį Įstaigos pagrindinei veiklai būtinos brangios įrangos (pvz., briaunotų deimantų analizatorių trumpųjų ultravioletinių bangų diapazone) numatoma įsigyti planuojamu laikotarpiu.

41. Įstaiga 2023 metais įgyvendino pažangų Brangakmenių tyrimo darbų apskaitos informacinės sistemos su kokybės pažymėjimų (etikečių) spausdinimo funkcija sukūrimo projektą,

skirtą Įstaigos Brangakmenių tyrimo laboratorijoje atliekamų užsakymų apskaitai tvarkyti bei specialiaisiais etikečių spausdintuvais prie gaminių su brangakmeniais tvirtinamoms etiketėms spausdinti. Įdiegta informacinė sistema leis reikšmingai sumažinti rankinio darbo sąnaudas, o naujo dizaino gaminių etiketėse bus pateikiama daugiau informacijos, jos bus saugesnės, ilgiau tarnaus ir bus labiau estetiškai patrauklios Įstaigos klientams, kas, savo ruožtu, gerins Įstaigos įvaizdį. Artimiausiu metu sukurta Brangakmenių tyrimo darbų apskaitos informacinė sistema bus išbandoma realioje darbinėje aplinkoje, apmokant darbuotojus dirbti su ja.

42. Įstaiga pavestas funkcijas atlieka nuosavybės teise priklausančiose patalpose ar pastatuose, esančiuose Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Druskininkuose. 2023 metais buvo atlikti Druskininkų regioninio padalinio patalpų šilumos inžinerinių sistemų modernizavimo ir vandens inžinerinių sistemų atkūrimo darbai po įvykusių avarių, taip pat pakeistos paradinės lauko įėjimo į pastatą durys. 2025 metais Įstaiga numato atlikti visų Druskininkų regioninio padalinio patalpų einamąjį remontą, taip pat numatytas šių patalpų darbo ir poilsio erdvių kapitalinis perplanavimas.

43. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. liepos 19 d. nutarimą Nr. 578 „Dėl valstybės turto investavimo ir viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų savininko kapitalo didinimo“, Druskininkų regioniniam padaliniui buvo perduotos (gražintos) jo veiklai vykdyti reikalingos papildomos patalpos. Šios patalpos reikalauja atnaujinimo, kad jos būtų pritaikytos saugiam ir patogiam darbui. 2023 metais buvo atlikti smulkūs atnaujinimo darbai, įsigyti kai kurie baldai, numatant šiose patalpose įrengti 4 darbo vietas rinkos priežiūros specialistams (inspektoriams).

44. 2023 metais užbaigtos Įstaigos derybos su uždarąja akcine bendrove „Investicijų ir verslo garantijos“ dėl Įstaigos Vilniaus regioniniam padaliniui valstybės pavestoms funkcijoms atlikti reikalingų ir labiau Įstaigos poreikius atitinkančių patalpų įsigijimo iš Įstaigos nuosavų lėšų ne aukciono būdu. 2024 metų sausį Finansų ministerijai patvirtinus Įstaigos 2024 metų pajamų ir išlaidų šamata, kurioje numatytos patalpoms įsigyti reikalingos lėšos, numatomas patalpų pardavimo–pirkimo sandorio sudarymas, pasirašymas ir notarinis patvirtinimas. Detalus Įstaigos investicijų planas pateiktas Įstaigos 2024–2026 metų veiklos strategijos 2 priede.

Numatomo sandorio vertė – 709 tūkst. eurų (neįskaitant patalpų pritaikymo veiklai išlaidų, kurios sudarys papildomai apie 40 tūkst. eurų). Šios išlaidos turės didelį poveikį Įstaigos finansinei padėčiai. Įstaiga, kelerius metus turėjusi finansinį rezervą, nuo šiol veiklą turės vykdyti faktiškai vien iš uždirbamų pajamų, gerindama savo pinigų srautų valdymą, nuolat balansuodama tarp gautų pajamų ir patirtų išlaidų. Įstaiga taupys, tačiau tai gali riboti Įstaigos pažangos vystymąsi ir lėtinti darbuotojų darbo sąlygų gerinimą.

Siekiant iš dalies kompensuoti patirtas išlaidas ir kaip įmanoma greičiau likviduoti poreikį išlaikyti senąsias Vilniaus regioninio padalinio patalpas, planuojamu laikotarpiu Įstaiga glaudžiai bendradarbiaus su valstybės įmone Turto banku dėl palankaus šių patalpų Įstaigai pardavimo.

PENKTASIS SKIRSNIS

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

45. Įstaigos finansinių išteklių valdymo uždavinys – efektyviai valdyti, paskirstyti finansinius išteklius, tvarkyti jų apskaitą, tikintis didžiausios naudos. Racionalus finansinių išteklių naudojimas užtikrina stabilią Įstaigos veiklą.

46. Įstaigos nuosavo kapitalo dydis – 1 258 435 eurai.

47. Įstaigos lėšas sudaro Įstatų 42 punkte nurodytos lėšos.

48. Atlygio už Įstaigos vykdomas veiklas skaičiavimo tvarka reglamentuojama Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. lapkričio 22 d. įsakyme Nr. 1K-357 „Dėl Tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo valstybinės priežiūros institucijos atlygio ir jos vykdomos ūkinės komercinės veiklos kainų ir tarifų skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“. Atlygio už Įstaigos vykdomas veiklas dydžiai nustatyti Įstaigos direktoriaus 2021 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. (1.6)1-61 „Dėl atlygio už Tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytas veiklas dydžių nustatymo“. Įstaigos ūkinės komercinės veiklos (paslaugų, darbų bei produkcijos) kainos ir tarifai nustatyti Įstaigos direktoriaus 2021 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. (1.6)1-63 „Dėl ūkinės komercinės veiklos kainų ir tarifų nustatymo“. Minėti Įstaigos direktoriaus įsakymai paskelbti Teisės aktų registre ir Įstaigos interneto svetainėje.

49. Planuojamu laikotarpiu visi Įstaigos veiklos organizavimo projektai ir pavestos funkcijos bus vykdomi Įstaigos nuosavomis lėšomis. Esant šių lėšų trūkumui, Finansų ministerijos bus prašoma skirti Įstaigai jos funkcijoms atlikti reikalingų lėšų.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

APSKAITA

50. Įstaigos bendruosius apskaitos principus, apskaitos metodus ir taisykles reglamentuoja Įstaigos direktoriaus patvirtinta apskaitos politika. Įstaigos apskaita tvarkoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymu ir kitais apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais. Apskaita Įstaigoje tvarkoma naudojant apskaitos programą „Stekas PLUS“.

51. Apskaitos patikimumą ir finansinės atskaitomybės teisingumą užtikrina Įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos – Finansų ministerijos – viešojo pirkimo būdu parinkta audito įstaiga, kuri atlieka finansinių ataskaitų auditą. Pastarųjų metų finansines ataskaitas auditoriai savo išvadoje vertino teigiamai, pateikdami besąlyginę išvadą.

52. Įstaiga 2023 metais tęsė perėjimą dirbti su Finansų ministerijos valdomos Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos Viešojo sektoriaus finansinės apskaitos bendrojuoju

posistemiū (toliau – FABIS). Šis perėjimas gana sudėtingas dėl ribotų galimybių šiuo metu Įstaigos naudojamos specialiosios paslaugų užsakymų informacinės sistemos duomenis automatiškai integruoti į FABIS ir tai reikalauja papildomų žmogiškųjų ir laiko išteklių (konsoliduoti duomenys turi būti suvedami rankiniu būdu).

SEPTINTASIS SKIRSNIS

VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA

53. Įstaiga yra parengusi Įstaigos vidaus kontrolės politiką, patvirtintą Įstaigos direktoriaus 2022 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. (1.6)1-2 „Dėl vidaus kontrolės politikos patvirtinimo“. 2023 metais parengti (atnaujinti) šie vidaus teisės aktai, kuriais siekiama stiprinti Įstaigos vidaus kontrolę: Įstaigos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas, Įstaigos finansų kontrolės tvarkos aprašas, Įstaigos darbuotojų etikos kodeksas, Įstaigos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo tvarkos aprašas ir kt. Planuojamu laikotarpiu bus toliau tobulinama Įstaigos vidaus kontrolės sistema, apimanti veiklos strategijos įgyvendinimo, finansų valdymo ir paslaugų kokybės, Įstaigos valdomo valstybės turto naudojimo ir disponavimo juo kontrolę, sutartinių įsipareigojimų vykdymą, turto bei įsipareigojimų inventorizacijas. Įstaigos veiklą vertinantys ir prižiūrintys organai: Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, Finansų ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyrius (toliau – CVAS), Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (pagal Priežiūros institucijų veiklos pažangumo vertinimo (Švieslentės) metodiką, skelbiamą Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos interneto svetainėje), Finansų ministerija.

54. Įstaigoje įdiegtas ir visuose veiklos procesuose praktikuojamas keturių akių principas, kuris užtikrina teikiamų paslaugų kokybę, nešališkumą, sumažina klaidų atsiradimą. Specialisto atlikto tauriųjų metalų gaminio išpildavimo paslaugos kokybę tikrina kitas specialistas. Siekiant patikimai nustatyti tauriojo metalo kiekį gaminyje, nesuardančiais bandymų metodais atlikus gaminio prabavimo bandymus, papildomai atliekama cheminė analizė naudojant pamatinius bandymų metodus. Tauriųjų metalų gaminiai išpilduojami, tik įsitikinus prabavimo rezultatų teisingumu.

55. Dėl Įstaigos veiklos specifiškumo vykdomas vaizdo stebėjimas: patekimo į Įstaigos patalpas, Įstaigos patalpų viduje esančios saugomos zonos, darbuotojų, vykdančių Įstaigos klientų aptarnavimo, tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo, išpildavimo ir kitų Įstaigos klientų užsakytų paslaugų suteikimo funkcijas, darbo vietas.

56. Vidaus kontrolės įgyvendinimo sąnaudos yra minimalios, t. y nėra atskirai įsteigto vidaus kontrolės skyriaus ar pareigybės, visai vidaus kontrolei atlikti naudojami tie patys žmogiškieji ištekliai, kurie paskirstomi pagal veiklos sritis. Įstaigoje įdiegtas ekspertinės pagalbos, valdant įvairių sričių riziką ir vykdančios jos stebėseną, mechanizmas: paskirtas duomenų apsaugos pareigūnas, darbuotojas, atsakingas už antikorupcinės aplinkos formavimą Įstaigoje ir korupcijos prevencijos veiksmų ir priemonių nustatymą bei jų įgyvendinimo koordinavimą, darbuotojas, atsakingas už

Įstaigos darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos įgyvendinimo (viešųjų ir privačių interesų deklaravimo) priežiūrą, kompetentingas subjektas – Įstaigos darbuotojas, kuris administruoja vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą (atlieka Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“, numatytas funkcijas), paskirti darbuotojai, atsakingi už išankstinę, einamąją ir paskesnę finansų kontrolę, paskirtas už Įstaigos tarnybinių automobilių tinkamo eksploatavimo kontrolę atsakingas asmuo, darbuotojas, atsakingas už pirkimų sutarčių administravimą, sudaryta nuolatinė viešųjų pirkimų komisija, Įstaigos etikos komisija, prireikus operatyviai sudaromos darbo grupės iškilusiems klausimams spręsti.

57. 2022 metais CVAS pradėjo Įstaigai priskirtų pinigų plovimo prevencijos funkcijų atlikimo vidaus auditą. Auditas nebaigtas, audito ataskaita su išvada nepateikta. 2023 metais CVAS pradėjo Įstaigos vidaus kontrolės sistemos vertinimo vidaus auditą. Auditas nebaigtas, audito ataskaita su išvada nepateikta.

58. Įstaiga įgyvendina Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2023–2025 metų korupcijos prevencijos veiksmų planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1K-244 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2023–2025 metų korupcijos prevencijos veiksmų plano patvirtinimo“.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

KOMUNIKACIJOS SISTEMA

59. Informacija apie Įstaigos veiklą, direktoriaus darbotvarkes, verslui aktuali informacija viešai skelbiama Įstaigos interneto svetainėje. Įstaigos interneto svetainės struktūra ir dizainas atnaujinti naudojant tipinio valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų portalo turinio valdymo priemonių teikimo paslaugą, kurios teikėjas – Informacinės visuomenės plėtros komitetas.

60. Įstaiga, būdama visateisė Europos prabavimo institucijų asociacijos, jungiančios Europos šalių valstybės įgaliotas prabavimo priežiūros institucijas, narė, keičiasi informacija su analogiškais kitų Europos prabavimo institucijų asociacijos valstybių narių kompetentingomis institucijomis.

61. Informacijos sklaida vykdoma bendradarbiaujant su kitomis valstybės įstaigomis ir institucijomis.

62. Regioniniuose laikraščiuose skelbiama informacija apie Įstaigos vykdomus nereikalingo ar netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuosius aukcionus.

V SKYRIUS

STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS

STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS

Stiprybės	Silpnybės
<p>1) Vienintelė Lietuvos Respublikos prabavimo priežiūros institucija, pagal Vienos konvenciją ir Įstatymą įgaliota prabuoti ir išpauduoti tauriųjų metalų gaminius.</p> <p>2) Aukšta kvalifikacija ir praktinė darbuotojų patirtis, sukaupta valstybinės tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros srityje.</p> <p>3) Įstaigos Akredituota prabavimo ir išpaudavimo laboratorija akredituota pagal tarptautiniu mastu pripažintą standartą LST EN ISO/IEC 17025.</p> <p>4) Įstaiga teikia tik aukščiausios kokybės paslaugas, todėl pripažinta ir gerai vertinama tarptautinių kompetentingų institucijų bei Įstaigos paslaugų gavėjų.</p> <p>5) Didelė bendradarbiavimo su analogiškais užsienio institucijomis patirtis.</p>	<p>1) Ribotos prabavimo ir išpaudavimo funkcijas atliekančių specialistų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo galimybės Lietuvoje.</p> <p>2) Nepaisant pastangų komunikavimo srityje (internetu svetainė nuolat atnaujinama aktualia informacija, registruota „Facebook“ prieiga, informaciniai straipsniai spaudoje), Įstaigos žinomumo visuomenėje aspektas išlieka aktualus.</p> <p>3) Ribotos galimybės efektyviai kontroliuoti išnešiojamąją, išvežiojamąją ir elektroninę prekybą bei veiklą, vykdomą namuose.</p> <p>4) Ribotos galimybės pritraukti naujų darbuotojų, nes tokių Įstaigų poreikį atitinkančių įvairių sričių (rinkos priežiūros, prabuotojų) specialistų Lietuvoje niekas nerengia.</p>
Galimybės	Grėsmės
<p>1) Gerinti tauriųjų metalų ir brangakmenių tyrimų kokybę, neatsilikant nuo technologinio progreso.</p> <p>2) Keistis gerąja praktika su ES kaimyninių valstybių narių prabavimo priežiūros institucijų specialistais.</p> <p>3) Plėsti tarptautinį tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros institucijų bendradarbiavimą.</p> <p>4) Vystyti bendradarbiavimą su verslo subjektais ir vartotojais naujų technologijų gaminių prabavimo, išpaudavimo, vartotojų teisių apsaugos klausimais.</p> <p>5) Keistis su verslo ir suinteresuotų kompetentingų institucijų atstovais informacija apie rastus falsifikatus arba aptiktus bandymus falsifikuoti.</p>	<p>1) Sunkiai aptinkamų valstybinių kontrolinių prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklų klastočių atsiradimas.</p> <p>2) Tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių, kuriems ženklinti ir tirti ne visada būtų galima pritaikyti turimą technologinę įrangą bei bandymų ir ženklinimo metodus, atsiradimas.</p> <p>3) Elektroninėmis priemonėmis vykdoma prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiiais bei veikla gyvenamosiose patalpose, nesilaikant šią veiklą reglamentuojančių teisės aktų, iškreipia konkurencines sąlygas.</p> <p>4) EEE valstybių prabavimo priežiūros institucijų įsteigtuose padaliniuose</p>

<p>6) Organizuoti tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros ir kontrolės priemonių įgyvendinimą ir dalyvauti jas įgyvendinant kartu (bendri tarpinstituciniai patikrinimai, keitimasis informacija ir kita) su kitomis kontroliuojančiomis institucijomis (Lietuvos muitine, Valstybine mokesčių inspekcija, Policijos departamentu, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir kitomis).</p> <p>7) Tobulinti verslo subjektų rinkos priežiūros modelį, pagrįstą jų veiklos rizikos vertinimu.</p>	<p>trečiojoje valstybėje gaminių prabavimo rezultatus pripažinimo rizika dėl nevienareikšmių prabavimo metodų ir standartų taikymo bei vertinimo.</p> <p>5) Kaimyninių valstybių įgaliotų prabavimo priežiūros institucijų mažesni paslaugų įkainiai riboja Įstaigos konkurencingumą.</p>
---	---

ANTRASIS SKIRSNIS

STIPRYBIŲ PANAUDOJIMAS GALIMYBĖMS ĮGYVENDINTI

63. Įstaigos statusas leidžia nuosekliau planuoti analitinės ir technologinės įrangos, skirtos Įstaigos veiklai vykdyti ir tauriųjų metalų ir brangakmenių tyrimams tobulinti, įsigijimo ir atnaujinimo procesą, neatsilikant nuo technologinio progreso įdarbinti aukštos kvalifikacijos specialistus (įgyvendinamos galimybės).

64. Turimų analitinių priemonių, kvalifikuoto ir didelę patirtį turinčio personalo visuma sudaro prielaidas palaikyti Įstaigos Akredituotos prabavimo ir išspaudavimo laboratorijos akreditavimo pagal tarptautinį standartą LST EN ISO/IEC 17025 statusą.

65. Panaudojant sukauptą bendradarbiavimo su analogiškoms užsienio institucijomis patirtį, numatoma gilinti tarptautinį bendradarbiavimą tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros srityje, keistis gerąja praktika su kaimyninių valstybių prabavimo priežiūros institucijų specialistais, tobulinti prabavimo ir išspaudavimo funkcijas atliekančių darbuotojų kvalifikaciją užsienyje.

66. Didelę patirtį sukaupę ir aukštą kvalifikaciją įgiję Įstaigos specialistai užtikrins efektyvų ir skaidrų tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros procesų planavimą, organizavimą ir edukacinių programų rengimą.

67. Bendros su kitomis Lietuvos institucijomis vykdomos priemonės leis padidinti tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros ir kontrolės priemonių (bendri tarpinstituciniai patikrinimai, keitimasis informacija ir kita) efektyvumą ir produktyvumą.

68. Dalyvavimas Vienos konvencijos nuolatinio komiteto organizuojamuose posėdžiuose užtikrins tarptautinio tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros institucijų bendradarbiavimo plėtrą

ir suteiks galimybes aktyviau naudotis užsienio valstybių institucijų, vykdančių analogišką veiklą, gerosios praktikos patirtimi.

TREČIASIS SKIRSNIS

GALIMYBIŲ PANAUDOJIMAS SILPNYBĖMS ŠALINTI

69. Vykdamas edukacines programas, pasitelkiant šiuolaikines viešųjų ryšių priemones, padidės Įstaigos žinomumas visuomenėje.

70. Vykdamas bendras su kitomis kompetentingomis institucijomis kompleksines kontrolės priemones, bus užtikrinta efektyvesnė išnešiojamosios, išvežiojamosios ir elektroninės prekybos kontrolė.

71. Panaudojant Įstaigos finansinius išteklius, bus racionaliai atnaujinama turima technologinė įranga.

72. Nuolat keičiantis patirtimi su ES valstybių prabavimo priežiūros ir mokymo institucijomis bus sudarytos galimybės Įstaigos darbuotojus rengti ir jų kvalifikaciją tobulinti užsienyje.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

STIPRYBIŲ PANAUDOJIMAS GRĖSMĖMS MAŽINTI

73. Glaudžiai bendradarbiaudama su analogiškais užsienio institucijomis, Įstaiga sumažins sunkiai nustatomų valstybinių kontrolinių prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklų klastočių atsiradimą.

74. Naudojantis susiklosčiusiais abipuse pagalba grįžtais ryšiais su kitomis užsienio valstybių prabavimo priežiūros institucijomis, bus pasitelkta jų turima patirtis bei bandymai ir prabavimo metodai geriausiems tyrimo rezultatams pasiekti.

PENKTASIS SKIRSNIS

SILPNYBIŲ ŠALINIMAS GRĖSMĖMS MAŽINTI

75. Pagerinus informacijos sklaidos visuomenei kokybę, sumažės tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių su suklastotais valstybiniais kontroliniais prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklais cirkuliavimo Lietuvos rinkoje galimybė.

76. Laiku atnaujinus analitinę ir technologinę įrangą, bus galimybė ištirti naujomis technologijomis pagamintus gaminius ar apdorotus brangakmenius, taip pat paženklinti gaminius, kurių ženklinti įprastais metodais nėra galimybės.

77. Padidinus vartotojų informuotumo tauriųjų metalų ir brangakmenių srityje lygį, išsigyjant gaminius sumažės apgavysčių elektroninėje erdvėje galimybės.

78. Suaktyvinus Įstaigos poreikius atitinkančių trūkstamų rinkos priežiūros darbuotojų paiešką, 2023 metais į Įstaigą buvo priimti 2 darbuotojai (vyresnysis inspektorius ir inspektorius – duomenų analitikas, konsultantas), taip pat chemikas darbui Įstaigos Akredituotoje prabavimo ir įspaudavimo laboratorijoje, kas leido Įstaigai pakelti bendrą darbuotojų profesinės kompetencijos

lygį ir iki leistinos ribos sumažinti riziką nepasiekti Įstaigos veiklos tikslo. Siekiant Įstaigos veiklos stabilumo, planuojamu laikotarpiu toliau bus ieškoma trūkstančių sričių darbuotojų, juos tinkamai atrenkant, apmokant, testuojant, adaptuojant ir motyvuojant. Be to, atnaujinus ir optimizavus perduotas ir turimas Druskininkų regioninio padalinio patalpas, teigiamai išsprendus naujų patalpų Vilniaus regioniniam padaliniui įsigijimo klausimą, būtų pasiektas vienas iš veiksnių, be visų kitų, skatinantis darbuotojus būti aktyvius, dirbti efektyviai ir jausti pasitenkinimą savo veikla. Darbuotojų emocinė savijauta ir įsitraukimas neabejotinai naudingi pačiai Įstaigai, nes tiesiogiai susiję su Įstaigos pasiekimais.

VI SKYRIUS

ĮSTAIGOS MISIJA, VIZIJA, VERTYBĖS IR VEIKLOS SRITYS

79. **Įstaigos misija** – mes esame tam, kad į rinką patektų tik nešališkai patikrinti, saugūs ir legalūs tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai, skirti Lietuvos vartotojams.

80. **Įstaigos vizija** – pažangi, patikima, nešališka ir profesionali verslą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais prižiūrinti institucija, garantuojanti visos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos apsaugą, nustatanti sėkmingos veiklos plėtros būdus ir priemones, kurios leistų nuosekliai auginti Įstaigą ir gerintų jos darbuotojų padėtį, stiprintų Įstaigos reputaciją ir įvaizdį Lietuvoje bei užsienyje.

81. **Įstaigos vertybės:**

81.1. atsakomybė – darbai atliekami kokybiškai, prisiimama atsakomybė už savo veiksmus, žodžius, sprendimus ir pasekmes;

81.2. orientacija į rezultatus – įgyvendinami užsibrėžti tikslai;

81.3. profesionalumas – vertinama kompetencija, pagarba ir pagalba Įstaigos klientams ir kolegų darbui;

81.4. nešališkumas – darbe vadovaujamosi įstatymų viršenybės ir objektyvumo principais.

82. **Būtiniosios (privalomosios) sąlygos** Įstaigos veiklos tikslui pasiekti:

82.1. teikiant kokybiškas paslaugas nuolat uždirbti pajamų (gauti pajamų perviršį) ir užsitikrinti Įstatymu nustatytą valstybės biudžeto finansavimą;

82.2. išlaikyti turimas kompetencijas, priimti į pareigas trūkstamą personalą, užtikrinti jo saugumą ir sudaryti palankias darbo sąlygas bei įdiegti ir puoselėti pažangiomis vertybėmis grįstą organizacinę kultūrą.

83. **Prioritetinės** Įstaigos veiklos sritys:

83.1. prabuoti ūkio subjektų ir gyventojų pateiktus tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą, juos išpauduoti arba išduoti jų kokybės pažymėjimus;

83.2. prižiūrėti, kad ūkio subjektai laikytųsi Įstatymo ir kitų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusių veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, užtikrinant asmens duomenų apsaugą;

83.3. laikantis rizika grindžiamo požiūrio, atlikti ūkio subjektų veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais priežiūrą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje;

83.4. kontroliuoti Reglamente (EB) Nr. 1907/2006 nurodytus cheminius elementus prabuoti pateikiamuose tauriųjų metalų gaminiuose, siekiant sumažinti į rinką patenkančių gaminių poveikį žmonių sveikatai;

83.5. konsultuoti valstybės ir savivaldybių įstaigas, ūkio subjektus ir vartotojus ir teikti jiems tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo ekspertinę pagalbą.

84. Kitos Įstaigos veiklos sritys:

84.1. bendradarbiauti su EEE valstybių ir Turkijos įgaliotomis tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo valstybinės priežiūros institucijomis, siekiant užtikrinti gerą šių institucijų vykdomą prabavimo valstybinės priežiūros praktiką Lietuvos Respublikoje;

84.2. puoselėti Įstaigos žinomumą, vykdant tauriųjų metalų, brangakmenių ir jų gaminių valstybinės priežiūros srities teorinius ir praktinius įgūdžius formuojančias edukacines programas, pasitelkiant ugdymo įstaigas ir viešųjų ryšių priemones.

VII SKYRIUS

FINANSINĖS PROGNOZĖS IR INVESTICIJOS

85. Įgyvendindama valstybės politiką tauriųjų metalų, brangakmenių ir jų gaminių valstybinės priežiūros srityje, Įstaiga numato nuosekliai plėtoti prabavimo ir išpaudavimo paslaugų veiklą, iš kurios gaunama pajamų.

86. Prognozuojant 2024 metų finansinius rodiklius, daroma prielaida, kad, atliekant įstatymais ir ES teisės aktais pavestas naujas funkcijas (Įstatymo, Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo ir Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 įgyvendinimo), Įstaigos sąnaudos didės dėl energijos išteklių kainų netolygumų, kitų vartojimo (prekių, paslaugų, darbų) kainų galimo augimo, padidinto ir planuojamo didinti darbuotojų darbo užmokesčio, labiau atitinkančio darbo rinkos tendencijas, į laisvas darbo vietas priimamų naujų darbuotojų, naujų patalpų Vilniuje įsigijimo ir jų pritaikymo veiklai (lygiagrečiai išlaikant senąsias patalpas, iki jos bus parduotos), darbui reikalingos analitinės įrangos įsigijimo ir kt. Prognozuojama, kad, nepaisant Įstaigos siekio taupyti, padidėjusių sąnaudų nefinansuojant (nekompensuojant) valstybės biudžeto lėšomis, Įstaigos finansinis rezultatas galimai bus neigiamas (deficitinis).
